

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ  
ЧУГУЄВО-БАБЧАНСЬКИЙ ЛІСОВИЙ ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ

ЗАТВЕРДЖУЮ  
Т.в.о.директора Чугуєво-  
Бабчанського лісового фахового  
коледжу  
(наказ від 30.08.2024 № 60)



Валерій Солодовник

ПРОГРАМА

навчальної дисципліни  
СОЦІОЛОГІЯ

Освітньо-професійний ступінь	фаховий молодший бакалавр
Освітньо-професійна програма	Мисливське господарство
Галузь знань	20 Аграрні науки та продовольство
Спеціальність	205 Лісове господарство

2024 рік

Укладач: ПЕТЛЯ В'ячеслав Петрович, викладач Чугуєво-Бабчанського лісового фахового коледжу

Редактор: ГРАЙВОРОНСЬКА Зоя Іванівна, методист Чугуєво-Бабчанського лісового фахового коледжу

Програма складена на основі освітньо-професійної програми Мисливське господарство для підготовки здобувачів освітньо-професійного ступеня фаховий молодший бакалавр за спеціальністю 205 Лісове господарство.

Розглянуто і схвалено цикловою комісією

загальноосвітніх дисциплін

Чугуєво-Бабчанського лісового фахового коледжу.

Протокол від 03.05.2024 №9

Голова циклової комісії  Ірина ТЕРЕМЕЦЬ

СХВАЛЕНО методичною радою

Чугуєво-Бабчанського лісового фахового коледжу

Протокол від 28.06.2024 № 6

## Пояснювальна записка.

Соціологія – найбільш фундаментальна наука про суспільство, яка вивчає різні соціальні групи і суспільні процеси. Соціологія – це засіб вирішення гострих суспільних проблем, поліпшення умов життя людей. Вона є емпіричною наукою, яка вивчає соціальну поведінку та соціальне мислення індивідів, намагаючись пояснити функціонування інституцій динаміку соціальних процесів. Предметом навчальної дисципліни «Соціологія» є вивчення специфічних соціальних законів та закономірностей зародження, формування, становлення, розвитку соціальних систем, механізмів дії цих законів і закономірностей, форм їх прояву в життєдіяльності людей. Також соціологія вивчає різні соціальні системи і структури, взаємодії, взаємини, які виникають в цих системах. Соціологія розкриває роль окремих особистостей в суспільстві і в окремих соціальних системах, аналізує процеси функціонування різних структур і систем, визначає роль свідомості і свідомої діяльності особистості.

### 2. Мета та завдання навчальної дисципліни

**1.1.** Метою викладання навчальної дисципліни «Соціологія» є вивчення суті соціальних законів та закономірностей зародження, формування, становлення, розвитку соціальних систем, механізмів дії цих законів і закономірностей, форм їх прояву в життєдіяльності людей, розкриття ролі окремих особистостей в суспільстві і в окремих соціальних системах, аналіз процесів функціонування різних структур і систем, визначення ролі свідомості і свідомої діяльності особистості.

**2.2.** Основними завданнями вивчення дисципліни «Соціологія» є ознайомлення студентів з основними поняттями та категоріями соціології, формування знань з основ методології та інструментарію соціології, оволодіння практичними навиками проведення соціологічного аналізу та дослідження.

**2.3.** Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти

повинні: **знати** :

- основні поняття та критерії соціології;
- мету, об'єкт та предмет соціологічного дослідження;
- методи і форми соціального регулювання;
- зміст, структуру та функції трудової поведінки;
- базисні компоненти суспільного життя.

- **вміти** :

- проводити соціологічні дослідження в умовах виробничої діяльності;
- проводити аналіз результатів емпіричного соціологічного дослідження;
- визначати тип суспільства у конкретній державі, його мобільність та маргінальність на основі аналізу результатів соціологічного дослідження;

- визначати структуру суспільства, його функції, класифікацію та ознаки соціальних інститутів та спільнот на основі аналізу результатів соціологічного дослідження;
- визначати стан і дієздатність трудового колективу;
- встановлювати соціальний статус учасників спільної діяльності;
- встановлювати власний соціальний статус на основі аналізу результатів самоспостережень.

**а також набути:**

#### **2.4. Загальні компетентності (ЗК):**

ЗК1. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини та громадянина в Україні;

ЗК2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя;

ЗК3. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях;

ЗК4. Здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології;

ЗК5. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово;

ЗК7. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями;

ЗК8. Прагнення до збереження навколишнього середовища.

ЗК10. Здатність працювати самостійно і в команді, ефективно спілкуватися з фахівцями інших професій різного рівня, приймати обґрунтовані рішення.

ЗК12. Здатність демонструвати базові знання з дисциплін фундаментальної та природничо-наукової підготовки, в обов'язку, необхідному для освоєння професійних дисциплін й уміння їх використовувати в обраній професії.

#### **2.5. Результати навчання за ОПП:**

РН1. Застосовувати всебічні спеціалізовані емпіричні та теоретичні знання для розв'язання практичних ситуацій у сфері садово-паркового господарства;

РН2. Вільно спілкуватися державною мовою усно і письмово, у тому числі з професійних питань;

РН3. Знаходити оптимальні рішення у професійній діяльності, аналізувати та впроваджувати результати

лісівничих досліджень.

PH11. Застосовувати знання з інформаційних та комунікаційних технологій з метою вдосконалення виробничих процесів у лісовому та мисливському господарствах.

### **3. Програма навчальної дисципліни . . Теоретична соціологія . Місце і роль соціології в системі суспільствознавства.**

#### **Тема 1. Соціологія як наука**

Предмет і об'єкт соціології. Становлення соціології як самостійної науки. Основні етапи і тенденції розвитку соціологічної думки. Зародження соціологічної думки на Україні.

#### **Тема 2. Суспільство як соціальна система**

Зміст поняття «суспільство». Системний підхід до розгляду суспільства в соціології. Загальна характеристика базисних компонентів соціального життя: соціальні процеси, взаємовідносини. Характерні риси сучасного суспільства. Поняття соціальної структури суспільства та її складові елементи. Соціальна стратифікація. Соціальні статуси та ролі, шляхи їх набуття.

Соціальні інститути суспільства: функції та види, процеси інституціоналізації. Соціальні організації: структура та види. Особистість у системі соціальних зв'язків. Соціальна взаємодія, соціальні відносини та соціальний контроль. Соціальні зміни та соціальні процеси.

#### **Тема 3. Соціальні відносини**

Соціологія конфлікту як галузь соціологічного знання. Поняття «соціальний конфлікт». Причини соціальних конфліктів, їх класифікація, механізм, структура та функції. Прогнозування та попередження конфліктів. Стратегія виходу з конфлікту.

#### **Тема 4. Соціальні процеси**

Соціальні процеси як соціологічна категорія. Особливості розвитку та перебігу соціальних процесів в сучасному світі. Місце етносоціології в структурі соціологічного знання. Націоналізм як соціальне явище.

Сучасні етнічні процеси. Особливості проявів сепаратизму та тероризму, етнічно – релігійний екстремізм.

### **Спеціальні та галузеві соціологічні теорії. Соціологія окремих сфер діяльності суспільства та людини.**

#### **Тема 5. Економічна соціологія**

Особливості розвитку економічної сфери українського суспільства. Об'єкт та предмет економічної соціології. Соціальні функції економіки. Поняття

предмета соціології праці та управління. Принципи управління. Соціологія праці.

### **Тема 6. Політична соціологія. Соціологія права**

Політика як особливий вид соціального регулювання. Предмет соціології політики. Політична система суспільства: її структура, функції, принципи стратифікації. Громадська думка як оцінюючий фактор соціально – політичного рівня розвитку суспільства. Вплив засобів масової комунікації на формування громадської думки, політичну свідомість та культуру.

### **Тема 7. Соціологія особистості**

Особистість як об'єкт та суб'єкт соціальних відносин. Соціальна структура та типологія особистості. Сутність процесу соціалізації. Соціальна поведінка та фактори її формування.

Молодь як специфічна соціально – демографічна спільнота. Молодіжна субкультура. Процес інтеграції молоді в суспільні структури. Причини девіантної поведінки молодих людей та соціальна корекція цього стану.

### **Тема 8. Соціологія сім'ї. Гендерна соціологія**

Поняття про предмет соціології сім'ї та гендерної соціології. Співвідношення понять «стать» та «гендер». Основні положення гендерної соціології, проблеми гендерної соціології, гендерні ідеали.

Сім'я та шлюб як соціальні інститути, структура функції сучасної сім'ї. Типологія сім'ї. Причини сімейних конфліктів як предмет соціологічних досліджень.

Підготовка молоді до створення сім'ї, зміцнення її стабільності як стратегічні суспільні завдання українського соціуму. Демографічна ситуація в Україні.

### **Тема 9. Соціологія гуманітарної сфери**

Соціологія гуманітарної сфери та її складові. Поняття та види культури. Соціальні функції культури. Соціологія освіти. Болонський процес.

Наука як особливе соціальне явище. Соціальні функції науки. Науковий прогрес та його соціальні наслідки. Методи збору соціологічної інформації та її обробка.

### **Тема 10. Методика організації конкретних соціологічних**

**досліджень** Особливості підготовки та проведення конкретно – соціологічних досліджень. Головні етапи розробки програми соціологічного дослідження та її компоненти. Вибірка в соціологічному дослідженні. Спостереження та його види. Експериментальні методи в соціології. Основні методи конкретно – соціологічних досліджень. Види опитувань. Технологія обробки та аналізу емпіричних даних.

Процедура інтерпретації результатів соціологічних досліджень.

Комп'ютерні програми обробки соціологічної інформації.

№	Назва розділів, тем	Кількість годин							Самостійна робота	Консультації	Індивідуальні завдання	Форма поточного контролю	
		всього	В тому числі					Інші види занять					
			Лекції	Семінарські заняття	Лабораторні заняття	Практичні заняття	Інші види занять						
							ті						
	Теоритична соц-гія												
1.	Вступ. Соціологія як наука	4	2						2		Усне опитування		
2.	Суспільство як соц. система	10	2								Усне опитування		
3.	Соціальна структура та соціальна стратиф.		2						2		Усне опитування		
4.	Соціальні інститути суспільства		2						2		Комбіновне опитування		
5.	Соціальні відносини. Конфлікт як прояв соц. відносин	4	2						2		Усне опитування		
6.	Соціальні відносини. Процеси. Особливості етнічних, релігійних процесів в Україні	4	2						2	1	Усне опитування		

## Орієнтовний тематичний план



	досліджень. Особли-											
	вості підготовки											
14.	Основні методи кон-		2						2			Комбінов
	кретного соц. дослід-											
	ження											
15.	Технологія обробки		2						2			усне
	та аналізу											опит.
.	Соціалогія у пошуку	2							2			
	і розвитку.											
	Підсумок											
		60	30						30			

### Індивідуальні завдання

1. Під час вивчення студенти отримують індивідуальні завдання .
2. Хід виконання індивідуальних завдань контролюється викладачем під час занять.

### Методи навчання

Методи навчання – це способи упорядкованої викладацької роботи і організації навчально-пізнавальної діяльності студентів щодо розв'язання навчально-виховних завдань.

Під час вивчення дисципліни використовуються наступні методи навчання: 1. Словесні методи навчання (дискусія, проблемна лекція; самостійна робота студентів з книгою).

2. Наочні методи навчання (самостійне спостереження, досліді).

3. Практичні методи навчання (вправи, лабораторний та виробничо-практичний метод, практичний показ).

4. Логічні методи (аналіз і синтез, індукція та дедукція, моделювання, абстрагування). На заняттях постійно проводиться активізація мислення, звертається увага на активність студентів, на самостійне і творче прийняття рішень, поставлених в практичних завданнях, постійно контролюється взаємодія студентів з викладачем за допомогою прямих і зворотних зв'язків.

### Методи контролю

1. Усне опитування
2. Письмове опитування
3. Вибіркове опитування перед початком заняття

4. Тести
5. Письмова контрольна робота
6. Перевірка конспектів лекцій
7. Індивідуальна співбесіда
8. Інтерактивні методи
9. Модульний контроль
10. Самостійна робота

Основною формою контролю засвоєння дисципліни є підсумкова оцінка. Після завершення вивчення навчального матеріалу в межах кожного змістового модуля проводиться письмовий контроль знань.

### Критерії оцінювання

Рівні компетентції	Бали	Критерії
I. Початковий	1	Студент володіє навчальним матеріалом на рівні елементарного розпізнавання і відтворення окремих фактів, елементів, об'єктів, що позначаються студентом окремими словами чи реченнями.
	2	Студент володіє матеріалом на елементарному рівні засвоєння, викладає його уривчастими реченнями, виявляє здатність викласти думку на елементарному рівні.
	3	Студент володіє матеріалом на рівні окремих фрагментів, що становлять незначну частину навчального матеріалу.
II. Середній	4	Студент володіє матеріалом на початковому рівні, значну частину матеріалу відтворює на репродуктивному рівні.
	5	Студент володіє матеріалом на рівні, вищому за початковий, здатний за допомогою викладача логічно відтворити значну його частину.
	6	Студент може відтворити значну частину теоретичного матеріалу, виявляє знання і розуміння основних положень, за допомогою викладача може аналізувати навчальний матеріал, порівнювати та робити висновки, виправляти допущені помилки.
III. Достатній	7	Студент здатний застосовувати вивчений матеріал на рівні стандартних ситуацій, частково контролювати власні навчальні дії, наводити окремі власні приклади на підтвердження певних тверджень

	8	Студент вміє порівнювати, узагальнювати, систематизувати інформацію під керівництвом викладача, в цілому самостійно застосовувати її на практиці, контролювати власну діяльність, виправляти помилки і добирати аргументи на підтвердження певних думок під керівництвом викладача.
	9	Студент вільно (самостійно) володіє вивченим обсягом матеріалу, в тому числі і застосовує його на практиці; вільно розв'язує задачі в стандартних ситуаціях, самостійно виправляє допущені помилки, добирає переконливі аргументи на підтвердження ви вченого матеріалу.
IV. Високий	10	Студент виявляє початкові творчі здібності, самостійно визначає окремі цілі власної навчальної діяльності, оцінює окремі нові факти, явища, ідеї; знаходить джерела інформації та самостійно використовує їх відповідно до цілей, поставлених викладачем.
	11	Студент вільно висловлює власні думки і відчуття, визначає програму особистої пізнавальної діяльності, самостійно оцінює

	різноманітні життєві явища і факти, виявляючи особисту позицію щодо них; без допомоги викладача знаходить джерела інформації і використовує одержані відомості відповідно до мети та завдань власної пізнавальної діяльності. Використовує набуті знання і вміння в нестандартних ситуаціях.
12	Студент виявляє особливі творчі здібності, самостійно розвиває власні обдарування і нахили, вміє самостійно здобувати знання.

### Методичне забезпечення

1. Гейко І. Використання інтерактивних форм і методів навчання як засіб формування творчої особистості. // Шкільний світ. Жовтень 2002. № 37
2. Малахова Ж.Д., Огаренко В.М. Викладання соціології: досвід інноваційних при йомів. Навч. пос. Київ. Центр учбової літератури, 2008. 280 с.
3. Соціологія. Методичні рекомендації для підготовки до навчальних занять / І.С. Полторак, Л.О. Колісник, М.В. Мосьондз, Ю.О. Бацанова. – Д.: Національний гірничий університет, 2009. – 32 с.

### Рекомендована література Базова

1. Городяненко В.Г. Соціологія. Підручник для студентів вищих навчальних закладів. Київ: Видавничий центр "Академія", 2002, 560 с <https://drive.google.com/drive/folders/1hR4cMDEvaBbmveTZM-wDOZaFFRxiOTto>
2. Піча В.М. Соціологія. Загальний курс. К., 2000.
3. Черниш Н.Й. Соціологія. Курс лекцій. Л., 1996.
4. Марчук Б.П. Соціологія. Навчальний посібник. Б., 1998.

### **Допоміжна**

1. Мертон Н.В. Соціальна теорія і соціальна структура. К., 1996.
2. Паніна Н.В., Технологія соціального дослідження. К., 1996.
3. Піча В.М. Соціологія сім'ї. Л., 1994.
4. Піча В.М. Соціологія вільного часу. Л., 1997

### **Інформаційні ресурси**

1. Освітній портал <http://osvita.ua/> (дата звернення: 30.08.2024).
2. Бібліотека соціологічного факультету Київського національного університету імені Тараса Шевченка <http://www.socd.univ.kiev.ua> (дата звернення: 30.08.2024).
3. Соціологія [pidruchniki.ws/sotsiologiya](http://pidruchniki.ws/sotsiologiya) (дата звернення: 30.08.2024).
4. Соціологія [http://apfs.nuoua.od.ua/archive/39\\_2022/19.pdf](http://apfs.nuoua.od.ua/archive/39_2022/19.pdf)(дата звернення: 30.08.2024).